

روش شخصی من در استفاده از سنتور ایرانی

نویسنده: رضا مدنی

۲۶ نوامبر ۲۰۱۸

حق طبع و نشر محفوظ ۲۰۱۸ رضا مدنی

کپی کردن یا بازتولید این نوشتار، یا قسمتهایی از این نوشتار، بدون اجازه مولف ممنوع می باشد.

تنظیم نت‌های متغیر روی سنتور ۲ خرک

قبل از پرداختن به متن حاضر، خواننده را به خواندن به ترتیب دو متن قبلی خود دعوت می کنم:

- [سنتور ۲ خرک](#)
- [تنظیم کوکها روی سنتور ۲ خرک](#)

تعریف اصطلاحات

اصطلاح «نت متغیر» در این متن برای اشاره به موارد زیر استفاده می شود:

- تغییر صوتی یک نت، به عنوان مثال تغییر سل به سل دیز، و بطور گسترده تر،
- استفاده از یک یا چند نوع مختلف یک نت، به عنوان مثال می، می کرن و می بمل

در سنتور ۲ خرک میتوانیم از دو نوع نت متغیر استفاده کنیم: ساکن و متحرک.

نت متغیر ساکن

۴ روش استفاده از نت متغیر ساکن وجود دارد.

نت متغیر روی سیمهای هم صدا یا هم اسم

به عنوان مثال، روی سنتور ۹ خرک، سیمهای ۱ و ۸ و همچنین ۲ و ۹ هم اسم هستند. ما میتوانیم روی هر کدام از سیمهای هم اسم یک حالت از نت را قرار دهیم. مثلاً می بمل روی سیم ۸ و می کرن روی سیم ۱. شخصاً، من از سیم ۱ به عنوان سیم هم صدای سیم ۶ (یعنی ر) هم استفاده میکنم.

Kook

			F	F	F#			F#	F#	F	F	Bb	C
		E	Eb	D#	Eb	Eb^	E		E	Eb^	Eb	Ab	
D#	D	Db^	Db	Db	Db^	D	D#	D#	D	Db^	Db	G	
		C#	C	C	C#	C#				C#	C	F	
		B	Bb	Bb	Bb^	B	B			B	Bb	Eb	E
A#	A	Ab^	Ab	Ab	Ab^	A	A#	A#	A	Ab^	Ab	D	
		G#	G	G	G#				G#	G	G	C	C#
		F#	F	F	F#	G#				F#	F	G#	B
E	Eb^	Eb	D	D	Eb	Eb^	E		E	D	C	Bb	

شکل ۱

نت متغیر در اکتاو

این نوع نت متغیر از نت واقع شده در اکتاو استفاده میکند. به عنوان مثال، با استفاده از لا کرن روی خرک سفید سمت راست و لا بمل روی خرک سفید سمت چپ.

Kook

			F	F	F#			F#	F#	F	F	Bb	C
		E	Eb	D#	Eb	Eb^	E		E	Eb^	Eb	Ab	
D#	D	Db^	Db	Db	Db^	D	D#	D#	D	Db^	Db	G	
		C#	C	C	C#	C#				C#	C	F	
		B	Bb	Bb	Bb^	B	B			B	Bb	Eb	E
A#	A	Ab^	Ab	Ab	Ab^	A	A#	A#	A	Ab^	Ab	D	
		G#	G	G	G#				G#	G	G	C	C#
		F#	F	F	F#	G#				F#	F	G#	B
E	Eb^	Eb	D	D	Eb	Eb^	E		E	D	C	Bb	

شکل ۲

نت متغیر روی سیم آزاد

این نوع نت متغیر حاصل از استفاده از یک سیمی است که در طول قطعه یا در موقع لازم، به نت اصلی آن احتیاج نیست، در این صورت میتوان نت متغیر در روی آن قرار داد. در مثال ذیل، من از یک سل دیز روی سیم ۲ به عنوان نت متغیر نت سل سیم ۳ استفاده میکنم (به شکل ۶، کوک سارا باند باخ مراجعه کنید).

Kook

			F	F	F#			F#	F#	F	F	Bb	C
		E	Eb	D#	Eb	Eb^	E		E	Eb^	Eb	Ab	
D#	D	Db^	Db	Db	Db^	D	D#	D#	D	Db^	Db	G	
		C#	C	C	C#	C#				C#	C	F	
		B	Bb	Bb	Bb^	B	B			B	Bb	Eb	E
A#	A	Ab^	Ab	Ab	Ab^	A	A#	A#	A	Ab^	Ab	D	
		G#	G	G	G#				G#	G	G	C	C#
		F#	F	F	F#	G#				F#	F	G#	B
E	Eb^	Eb	D	D	Eb	Eb^	E		E	D	C	Bb	

شکل ۳

نت متغیر روی خرک زرد سمت راست

خرکهای زرد سمت راست، هم صدای بخشی از خرکهای سفید سمت راست هستند. بنابراین، آنها می توانند به عنوان نتهای متغیر این بخش از سنتور استفاده بشوند (به شکل ۶، کوک سارا باند باخ مراجعه کنید).

Kook

			F	F	F#			F#	F#	F	F	Bb	C
		E	Eb	D#	Eb	Eb^	E		E	Eb^	Eb	Ab	
D#	D	Db^	Db	Db	Db^	D	D#	D#	D	Db^	Db	G	
		C#	C	C	C#	C#				C#	C	F	
		B	Bb	Bb	Bb^	B	B			B	Bb	Eb	E
A#	A	Ab^	Ab	Ab	Ab^	A	A#	A#	A	Ab^	Ab	D	
		G#	G	G	G#				G#	G	G	C	C#
		F#	F	F	F#	G#				F#	F	G#	B
E	Eb^	Eb	D	D	Eb	Eb^	E		E	D	C	Bb	

شکل ۴

نتهای متغیر متحرک

این نوع نت متغیر حاصل جابجایی محل یک خرک در طول اجرای قطعه است. در مثال زیر، در گوشه مقدمه گرایلی از ردیف، در قسمت فرود قطعه ما از ر کرن به ر بکار میرویم. برای استفاده از ر بکار هم اکتاو با ر کرن، محل خرک سفید سمت راست راس عوض میکنیم. در متن بعدی خود، اجرای موفقیت آمیز نتهای متغیر متحرک بر روی سنتور ۲ خرک این مثال را دوباره در نظر میگیریم و با جزئیات و قدم به قدم، طریقه اجرای صحیح این تغییر نت را شرح میدهم.

در ابتدای قطعه از نت ر کرن استفاده میشود. خرک سفید سمت راست در جای 2 قرار دارد.

در طول قطعه باید خرک سفید سمت راست را تا مختصری پس از جایی 3 تغییر مکان بدهیم تا بتوانیم ر بکار را بینویسیم.

Shur G 2 - 334 4 244

		F	F	F#			F#	F#	F	F	Bb	C
	E	Eb	D#	Eb	Eb#	E		E	Eb#	Eb	Ab	
D#	D	Db#	Db	Db	Db#	D#	D#	D	Db#	Db	G	
		C#	C	C	C#	C#			C#	C	F	
	B	Bb	Bb	Bb#	B	B	A#	A	Ab#	Ab	Eb	E
A#	A	Ab#	Ab	Ab	Ab#	A	A#	A	Ab#	Ab	D	
	G#	G	G	G#			G#	G	G	G	C	C#
	F#	F	F	F#	G#			F#	F	G#	G	B
E	Eb#	Eb	D	D	D	Eb#	E	E	D	C	Bb	

F	1	1	1	2
E	1	2	1	
D	2	2	2	
C	1	1	1	
B	1	1	1	1
A	1	2	2	
G	1	1	2	1
F	1	1	1	2
E	3	3	1	

F			
E			
D	2		
C			
B			
A			
G			
F			
E			

C8. Moghadame Gerayeli (Shur G/C)

En cours → D5b#-D5 (2:3+1/2)

2

رنگ زرد جای نت متغیر متحرک را نشان میدهد.

عدد 5 مشخص میکند که نت در اکتاو شماره 5 قرار دارد. سنتور 9 خرک سل کوک 4 اکتاو وسعت دارد، از بم ترین تا زیر ترین اکتاو های 3، 4، 5 و 6.

شکل ۵

در کوک زیر که من برای نواختن قطعه سارا باند باخ از سوئیت شماره ۱ او برای ویولن سل استفاده میکنم، نت دو بکار خرک سفید دست راست را در طول قطعه به محل دو دیز تغییر مکان میدهم و در جای دیگری از قطعه به محل اولیه خود، یعنی دو بکار، باز میگردانم.

در ابتدای قطعه دو بکار استفاده میشود. در طول قطعه باید خرک سفید سمت راست را برای اجرای دو دیز به روی علامت شماره 3 تغییر مکان بدهیم. در اواسط، قطعه برای اجرای دوباره دو بکار، باید به روی علامت 1 باز گردیم.

Mineur E 4 - 424 4 244 - Majeur G 442 4 442

		F	F	F#			F#	F#	F	F	Bb	C
	E	Eb	D#	Eb	Eb#	E		E	Eb#	D#	Ab	
D#	D	Db#	Db	Db	Db#	D#	D#	D	Db#	Db	G	
		C#	C	C	C#	C#			C#	C	F	
	B	Bb	Bb	Bb#	B	B	A#	A	Ab#	Ab	D#	E
A#	A	Ab#	Ab	Ab	Ab#	A	A#	A	Ab#	Ab	D	
	G#	G	G	G#			G#	G	G	G	C	C#
	F#-1	F	F	F#	G#			F#	F	G#	G	B
E	Eb#	D#	D	D	D	Eb#	E	E	D	C	Bb	

F	1	1	3	2
E	2	4	3	
D	3	3	3	
C	1	1	1	
B	2	3	3	1
A	3	3	3	
G	1	1	1	2
F	2	3	1	2
E	2	2	3	

F			3
E	4		
D			
C			
B			3
A	3		1
G			
F	2	3	1
E	2	2	

L1. Sarabande... (Major G)

En cours → C5:C5#C5 (1:3:1)

11

این خط مورب « / » نشان میدهد که خرکی که باید در طول قطعه حرکت بدهیم در قسمت سمت راست خرکهای سفید قرار دارد. خرکهای زرد، با خط مورب جهت معکوس « \ » مشخص میشوند.

شکل ۶

مثال های کاربردی

شکل ۷ رابطه بین نت ساراباند باخ و کوکی که برای اجرای آن استفاده میکنم را نشان می دهد. این شکل تمام انواع نتهای متغیری که در این متن توضیح دادم را ارائه میکند، به استثنای نت متغیر در اکتاو.

Sarabande.

○ دوو دو دیز در اکتاو 6 - نت متغیر روی خرک زرد سمت راست

○ دو و دو دیز در اکتاو 5 - نت متغیر متحرک

○ سل و سل دیز در اکتاو 4 - نت متغیر روی سیم آزاد

○ ر و ر دیز در اکتاو 5 - نت متغیر روی سیمهای هم اسم یا هم صدا (همچنین فا و فا دیز [در خط اول نت موسیقی] با سیمهای 2 و 9)

Mineur E 4 - 424 4 244 - Mineur G 4 42 4 442

	F	F	F#	F	F#	F	F	Bb	C
D#	E	Eb	D#	Eb	Eb	E	E	Ab	C
D	D	Db	D	Db	Db	D	D	G	
C#	C	C	C#	C#	C#	C	C	F	
A#	B	Bb	B	Bb	Bb	B	B	D#	F
A	A	Ab	A	Ab	Ab	A	A	D	C#
G#	G	G	G#	G#	G#	G	G	C	C#
F#	F#	F	F	F#	F#	G#	G#	G#	B
E	E	Eb	D#	D	D#	Eb	E	Bb	

F	1	1	3	2
E	2	4	3	
D	3	3	3	
C	1	1	1	
B	2	3	3	1
A	3	3	3	
G	1	1	1	2
F	2	3	1	2
E	2	2	3	

F		3	
E	4		
D			
C			
B		3	1
A	3		
G			
F	2	3	1
E	2	2	

L1. Sarabande... (Major G)
En cours → C5:C5#:C5 (/1:3:1)

شکل ۷